

Progressiivinen verotus tukee hyvinvointivaltiota

PEKKA PARKKINEN

Uutisköyhällä kesähelteellä Suomessa viriteltiin julkista keskustelua progressiivisen eli tulojen mukaan kiristyvän verotuksen tulevaisuudesta. Jotkut hyvinvointivaltiomme varoin pitkälle koulutetut kansantalouden asiantuntijat näkivät erityisen tarkasti progressiivisessa verotuksessa pelkkiä ongelmia.

Suurituloisimmat maksavat tänä vuonna valtiolle tuloveroa 35 prosenttia tulonlisäyksestä, kun pienituloisten ei tarvitse lainkaan maksaa tätä veroa. Hyvätuloisten mielestä näin jyrkkä progressio vie työhalut ja työn muihin maihin.

Meillä on jo kauan kevennetty verotusta alentamalla pääasiassa valtion tuloveroa. Progressiivisella valtion tuloverotuksella kerätään kuluvana vuonna veroa 8 miljardia euroa eli joka kahdeksas veroeuro. Koska välillinen verotus kohdistuu raskaimmin pienituloisiin, koko verojärjestelmämme saattaa nykyisin viedä prosentuaalisesti saman verran pienituloiselta kuin suurituloiselta.

Suurituloisten progressiivista verotusta voidaan joutua keventtämään kiristyvän verokilpailun takia. Ensi vappuna Euroopan unionin sisämarkkinoille tulee virolaisten mukana tulojen tasaerotus. Virossahan tuloja verotetaan samalla 26 prosentin as-

teikolla, jota sikäläiset vaalivoittajat pitävät yhä liian ankarana verona.

Kunnallisverot ja muut tasaverot mukaan luettuna ne suurituloisimmat suomalaiset, jotka eivät voi nostaa tulojaan osinkoina, maksavat tuloistaan puolet veroa. Viro on jo nyt Suomeen nähden ylivoimainen tuloverokilpailussa.

Verokilpailua kovempaa on kuitenkin palkkakilpailu. Meillä keskipalkat ovat viisinkertaiset virolaisiin verrattuna. Juuri tästä syystä SAK pelkäsi virolaisten tulvaa Suomen työmarkkinoille, kun he pääsevät unionin yhteisille työmarkkinoille.

Vaikka virolaisten massamuuttoon Suomeen ei enää moni usko, moninkertaistunee heidän työssäkäyntinsä erityisesti Helsingin seudulla. Parissa tunnissa tallinnalainen ehtii kotoaan töihin Helsinkiin. Ylitöiden täyttämän viikon jälkeen hän palaa perheensä luo Suomenlahden toiselle puolelle. Lukuisat virolaisperheet onnistuvat lähiuosina yhdistämään Suomen hyvät palkat ja Viron matalat elinkustannukset.

Vaikka hyvätuloisten suomalaisten veronkevennyksillä hieman parannettaisiin heidän työllisyytään täällä, jää virolaiselle työlle valtava hintaetu suomalaiseen työhön verrattuna. Hyvin-

vointivaltiomme rahoitus pohjaa ei kannata tuhota toivottoman verokilpailun takia. Pitkällä aikavälillä virolaisen ja suomalaisen työn hintaero varmasti kaventuu yhteisillä työmarkkinoilla.

Joskus Virossa ja muissa entisissä neuvostojärjestelmän maissa voidaan jopa ihastua pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon, joka pitää kohtuullisesti huolta myös köyhistä ja turvaa koko kansalle miellyttävän yhteiskunnan. Silloin näissäkin maissa on pakko koota nykyistä enemmän veroja, mutta toisaalta niillä tuotetut palvelut ja maksetut sosiaaliset tulonsiirrot vähentävät kotitalouksien vakuutusmaksuja ja muita menoja.

Suurituloisten mielestä paras kansantalouden elvytystä olisi heidän verojensa tuntuva alentaminen. Ei taida kuitenkaan löytyä tutkimuksellista tukea tällaiselle elvytykselle. Erityisen mielenkiintoista olisi joskus tutustua sellaiseen tutkimukseen, jossa sitovasti osoitetaan suurituloisten veroalen rahoittavan itse itsensä.

Useissa tutkimuksissa, joiden tulokset uusi hallitus näyttää hyvin tuntevan, on osoitettu pienituloisten veroalen lisäävän kotimaista kulutuskysyntää ja sitä kautta tuotantoa ja työllisyyttä. Hyvin toimeentulevat kuluttavat Suomessa olennaisesti pie-

nemmän osan tuloistaan kuin huonosti toimeentulevat. Juuri tästä syystä pienituloisten veroale lisää kotimaista kulutusta paremmin kuin suurituloisten verohelpotukset.

Suomessa ei ole nyt tarpeen tukea säästämistä – ei ainakaan suurituloisten veronkevennyksillä. Korollinen ulkomainen nettovelkamme saatiin keväällä kokonaan maksettua ja ulkomainen nettosaatava paisuu tänäkin vuonna kymmenkunta miljardia euroa. Työllisyyden parantamiseksi tarvittaisiin enemmän kotimaista kysyntää, jota juuri pieni- ja keskituloisten veronkevennykset oivasti lisääisivät.

Kun progressiivista verotusta kevennetään, supistuvat verotulot. Ne voidaan korvata kiristä-

mällä muuta verotusta. Tällaisesta veropolitiikasta hyötyvät suurituloiset ja kärsivät pienituloiset. Eniten menettävät ne huono-osaiset, joiden ei vähäisten tulojen takia tarvitse lainkaan maksaa valtiolle tuloveroa.

Verotulojen väheneminen voidaan toki hoitaa julkisia menoja leikkaamalla. Ainahan kannattaa tehostaa hallintoa ja muuta julkista sektoria. Meillä on kuitenkin niin tehokas julkinen talous, ettei sen hallintomenoista voida enää säästää suuria summia.

Kunnallistaloutta heikosti tuntevat kuvittelevat kuntia yhdistämällä saatavan jättsäästöjä. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, ettei kuntien tehokkuus aina parane asukasluvun mukana. Jotkut pienet kunnat osaavat

hoitaa asiansa erittäin hyvin.

Progressiivisen verotuksen huomattava keventäminen tarkoittaa tavallisesti julkisten hyvinvointimenojen leikkaamista ennemmin tai myöhemmin. Kun suurituloisten veroale ei rahoitakaan itseään eikä muuta verotusta kiristetä eikä byrokratiomenoista löydetä merkittäviä säästöjä, on pakko leikata hyvinvointimenoja.

Progressiivinen verotus voidaan toki lopettaa, mutta silloin toimeentuloerot varmasti lisääntyvät ja hyvinvointivaltion rahoitusperusta murenee. Miksihän joidenkin hyvinvointivaltiomme verovaroin kouluttamien hyvätuloisten on niin vaikea tätä tunnustaa?

Niukkuuden tuotantoa

RAIJA JULKUNEN

Meillä on kai niukkuutta kulu-tushyödykkeistä ja rahasta. Miksi muuten talouskasvu olisi niin tärkeää? Niukkuutta on myös työpaikoista, ja kirjoitan parhaillaan kirjaa ajan puutteesta. Olen myös yrittänyt miettiä niitä mekanismeja, jotka talouskasvusta huolimatta tuottavat julkisten resurssien niukkuutta. Mutta et-tä kunnioituksenkin niukkuus!

Kunnioitus (arvostus, arvonta, tunnustus) tuntuu kovin konservatiiviselta kysymykseltä. Miksi Richard Sennett ei kysy käytettävissä olevien dollarien, asuntoneliöiden ja eliniän eroja? Sennettistä sanotaan, että hän on tärkeimpiä tämän ajan vasemmostolaisia sosiologeja, ja tämä

hänen tuore kirjansa on outo sekoitus radikaalia ja konservatiivista ajattelua. Sennett kertoo suunnitelleensa kirjaa *welfare*'sta, siis hyvinvointivaltion amerikkalaisesta versiosta, ja 1990-luvun sosiaalireformista. Häntä on askarruttanut sosiaalihuollon asiakkaita kohtaava kunnioituksen puute, *welfare* kun Yhdysvalloissa käsitetään pahimmaksi mahdolliseksi alennustilaksi. 1990-luvun sosiaalihuoltouudistuksen tavoitteena oli asiakkaiden pelastaminen alentalta sosiaaliriippuvuudelta velvoittamalla heidät, lähinnä siis yksinäiset äidit työhön. Sennett kuitenkin syyttää sosiaalihuoltouudistuksen taustalla olevaa ajattelua naiivik-

Barbara Ehrenreich
Nälkäpalkalla
Helsinki: WSOY, 2003

Richard Sennett
Respect in a World of
Inequality
New York & London:
W. W. Norton & Compa-
ny, 2003

si sosiologiaksi ja huonoksi psykologiaksi. Hänen mielestään sosiaalireformi vain kärjistää kunnioituksen puutetta.

Sen, joka ei usko tätä, kannattaa lukea Barbara Ehrenreichin *Nälkäpalkalla*. Ehrenreich on